

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 011231
שם התלמיד/ה: _____

עברית: לשון

שאלון מותאם

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק א – שם המספר – 20 נקודות
פרק ב – תחביר / פרק ג – מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים – 80 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (עמ' 4–5).
- ד. הוראה מיוחדת: יש להקפיד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.
שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק א: חובה – שם המספר (20 נקודות)

ענו על שאלה 1.

1. (20 נקודות)

- במשפטים שלפניכם הקיפו את הצורות הנכונות של שם המספר מבין האפשרויות הנתונות.
- כיום יש לאקדמיה ללשון העברית ארבעים ותשעה / ארבעים ותשע חברות וחברים, והם נדרשים להשתתף בחמשת / בחמש ישיבות.
 - בדף המילים החדשות לשנת תשפ"ה שבאתר האקדמיה ללשון, מופיעים שש / שישה שמות לפרפרים, ובהם שם הפרפר "כתמית אריאל" לזכר אריאל ביבס ז"ל.
 - הכינוס השמונה עשרה / השמונה עשר לשפה העברית שהתקיים בראשון לציון, עסק בעושר השפה ובאתגריה.
 - מספר הערכים הראשיים במילוני השפה העברית הוא כארבעים וחמישה אלף / כארבעים וחמש אלף.
 - שלוש / שלושת המילים השכיחות בעברית הן לא, אַת, כָּל.
 - את מאמר מספר אחד / אחת כתבה טלי בן-יהודה.
 - המאמר של רונית גדיש פורסם בשנת אלפיים ותשעה עשר / ותשע עשרה.
 - בעברית של ימינו יש פי שבעה / שבע מילים יותר מבמקרא.
 - יום הולדתו של אליעזר בן-יהודה חל השנה בעשרה / בעשירי בינואר.

פרק ב: תחביר (80 נקודות)

- לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר ופרק ג – מערכת הצורות.
- בחרו בפרק שלמדתם: פרק ב – תחביר או פרק ג – מערכת הצורות.
- בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.
- ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____
- בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 2–6 (לכל שאלה – 20 נקודות).
- שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
- תוכלו להיעזר בדף העזר (עמ' 4–5).

2. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים.

- (1) חשוב שנבין מה עומד במרכז עשייתה של האקדמיה ללשון העברית. _____
- (2) האקדמיה שמה דגש על פעילות לציבור הרחב, ועם צמיחת המרשתת והרשתות החברתיות היא החלה לפעול גם בהן. _____

- ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.
- אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית או הפסוקיות שבו, וצינו מעל כל פסוקית את התפקיד התחבירי שלה; אם המשפט הוא משפט איחוי, תחמו את איבריו.

ב. לפניכם משפט בעל חלק כולל (משפט כולל).

- מילים אמורות להשתלב בחיי היום-יום בטבעיות ובקלילות.
- סמנו קו תחת החלק הכולל במשפט, וצינו את התפקיד התחבירי שלו במשפט. _____

ג. לפניכם משפט בדיבור ישיר.

- הגיע הזמן לבקש מאנשי האקדמיה: "תראו לנו מה עשיתם בכסף שלנו כל השנים!"
- המירו את המשפט במשפט בדיבור עקיף.

3. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים מורכבים.

- (1) אילו היה למילה "האשטאג" תחליף חמוד, קצר וקליט בעברית, הדוברים היו מאמצים אותו.
- (2) המילים החדשות ייקלטו בשפה, אם ציבור העיתונאים יסכים לוותר מדי פעם על היוקרה שבשימוש במילים הלועזיות.

- בכל משפט יש פסוקית תנאי. תחמו את הפסוקית בכל אחד מן המשפטים.
- מהו ההבדל בין שתי פסוקיות התנאי מבחינת המשמעות? _____
- המירו את משפט (2) במשפט מורכב בעל פסוקית זמן.

ב. לפניכם ארבעה משפטים.

- (1) אתר הבית של האקדמיה ללשון העברית נהפך למרכז למילה העברית.
- (2) פעולות אלה מקרבות את עשייתה של האקדמיה לציבור.
- (3) האקדמיה מוציאה לאור ספרים וכתבי עת מדעיים.
- (4) אין עוד מוסד שמעניק שירות כזה.
- סמנו קו מתחת לכל הנשואים במשפטים.

4. (20 נקודות)

- א. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש תמורה.
- (1) העמדת מפעל המילון ההיסטורי, עיקר עשייתה של האקדמיה, כוללת איסוף של הספרות העברית לדורותיה, ניתוח מילים ויצירת בסיס לכתובת ערכי המילון.
- (2) שתי משימות אלה – מחקר הלשון והכוונתה – שונות זו מזו, אך הן גם שלובות זו בזו.
- בכל אחד מן המשפטים סמנו קו מתחת לתמורה.
 - לאחת מן התמורות יש ביטוי מכליל.
 - העתיקו את הביטוי המכליל. _____
 - ציינו את התפקיד התחבירי של הביטוי המכליל. _____
- ב. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם צירוף המסומן בקו.
- בכל משפט ציינו מעל הצירוף המסומן בקו את התפקיד התחבירי שלו.
- (1) על פי המחקרים, לתחיית העברית אין אח ורע בעולם.
- (2) ברוב המילונים הערכים הם על פי סדר האל"ף-בי"ת.
- (3) מילים חדשות מתקבלות במליאת האקדמיה על פי החלטת הרוב.
- ג. לפניכם משפט פשוט שחלקיו התחביריים נתחמו.
- ציינו מעל כל חלק את התפקיד התחבירי שלו.
- [את הכוונת [הלשון [העברית]]] [האקדמיה] [מבססת] [על מחקר [עדכני]].
- (בשאלון כל חלק תחום במסגרת; כאן המסגרות מסומנות בסוגריים מרובעים, ומסגרת פנימית מסמנת חלק שבתוך חלק).

5. (20 נקודות)

- א. לפניכם ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם המילים "חלופות ראיות" מסומנות בקו.
- בכל אחד מן המשפטים כתבו מעל המילים המסומנות בקו את התפקידים התחביריים שלהן.
- (1) הבעיה היא שאין חלופות ראיות למילים הלועזיות.
- (2) לא נראה שהאקדמיה מצליחה למצוא חלופות ראיות למילים.
- (3) מציאת חלופות ראיות היא תנאי לאימוץ של מילים.
- (4) בלי חלופות ראיות יעדיפו הדוברים את הלעז על פני העברית.
- לפניכם משפט נוסף, וגם בו כתובות המילים "חלופות ראיות".
- (5) במקרה זה נראה שהחלופות ראיות.
- מהו התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים "החלופות ראיות" במשפט (5)?
- החלופות _____ ראיות _____

ב. לפניכם שני משפטים, ובהם מילים המסומנות בקו.

(1) כל התלמידים יכולים להשתתף באולימפיאדת הלשון העברית, ולא רק תלמידים מצטיינים.

(2) חוקרים ויוצרים משתתפים בשיבות האקדמיה ללשון העברית.

- כתבו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את חלק הדיבור שלה במשפט.
- המירו את משפט (1) במשפט במבנה "לא... אלא...". שמרו על משמעות המשפט.

6. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים שאין בהם סימני פיסוק. פסקו את המשפטים על פי ההנחיות שאחריהם.

לרגל יום העברית נערך ריאיון עם נשיא האקדמיה ללשון העברית פרופסור אהרן ממן בריאיון הוא הסביר כי רוב אוצר המילים שהאקדמיה ללשון העברית מחדשת מיועד לחוקרים למומחים ולאנשי מקצוע

- סמנו נקודות בסופי המשפטים.
- פסקו תמורה.
- פסקו חלק כולל.

ב. לפניכם משפט מורכב.

מאות אלפי גולשים העוקבים אחרי עמוד האינסטגרם של האקדמיה ללשון העברית נהנים מן התכנים הלשוניים שהאקדמיה מפרסמת.

פרקו את המשפט לשלושה משפטים פשוטים על פי סדר הגיוני.

- (1) _____
- (2) _____
- (3) _____

פרק ג: מערכת הצורות (80 נקודות)

(יש לבחור בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות.)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 7–11 (לכל שאלה – 20 נקודות).

שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

- תוכלו להיעזר בדף העזר (עמ' 4–5).

7. (20 נקודות)

לפניכם טבלה ובה שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה – ציינו את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הפועל	השורש	הבניין
האקדמיה ללשון העברית נִמְנֶיֶת עם קבוצה של מוסדות מדע ותרבות בישראל.		
האקדמיה ללשון העברית היא המוסד המוֹבִּיל את אחד התחומים החשובים בחיים שלנו.		
פרסומי האקדמיה ברשתות החברתיות מְעוֹרְרִים שיח על העברית.		
באקדמיה ללשון אמרו: "לא חֲזִינוּ כמה עצימה תהיה הפעילות ברשתות החברתיות".		
אילו היה תחליף חמוד למילה האשטאג, צעירים היו מְפַרְגְּנִים לשפת הקודש.		
מה הן המילים, אם לא רעיון שמשַׁתַּחֵל לנו למוח?		
המוני הגולשים ברשתות החברתיות מְעִידִים על העניין הרב בתכנים שהאקדמיה ללשון מעלה.		

8. (20 נקודות)

א. לפניכם ארבעה שמות פרטיים שיש להם שורש משותף.

יָאִיר, מְאִיר, מְאֹר, תְּאִיר

- (1) ציינו את השורש המשותף לארבעת השמות הפרטיים. _____
- (2) הקיפו את השם הפרטי שאינו פועל. _____
- (3) ציינו את הבניין המשותף לשלושת השמות הפרטיים שהם פעלים. _____
- (4) מבין שלושת הפעלים ציינו את הפועל היוצא דופן מבחינת הזמן, וציינו את הזמן שלו. הפועל: _____ הזמן: _____
- (5) לפניכם משפט ובו מודגש פועל נוסף מאותו השורש. הָאִיר את עינינו. ציינו את הבניין ואת הזמן/הדרך של הפועל המודגש במשפט. הבניין: _____ הזמן/הדרך: _____

ב. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה.

ציינו ליד כל משפט את התפקיד של האות מ"ם המוגדלת בכל מילה מודגשת: שורשית או מוספית.

- מי הם הַנְּמַעְנִים של המאמר? _____
- איננו מוֹנְעִים מכם לעשות זאת. _____
- אנו מוֹנְעִים מתחושת אחריות ואהבה לשפה. _____

ג. לפניכם שלוש מילים.

תִּשְׁבֵּץ, תִּשְׁחָץ, תִּצְרֵף (פֶּאזל)

(1) הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה שלה.

(2) ציינו את דרך התצורה של המילה היוצאת דופן, ופרטו אותה.

דרך התצורה: _____

פירוט: _____

(3) ציינו את דרך התצורה המשותפת לשתי המילים האחרות. _____

9. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט, ובו מודגשות מילים בצורות הבינוני.

לאחר שנים של מחקר דקדקני עומד לרשות החוקרים מאגר טקסטים המאפשר למשתמשים לקבל מענה מסמך (מוסמך) על שאלותיהם.

השלימו את הטבלה שלפניכם: ציינו את חלק הדיבור ואת הבניין של כל אחת מצורות הבינוני המודגשות במשפט.

צורת הבינוני	חלק הדיבור	הבניין
חוקרים		
מאפשר		
משתמשים		
מסמך (מוסמך)		

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת המילה "נעימה".

כתבו ליד כל משפט את חלק הדיבור של המילה המודגשת בו ואת המשקל שלה.

(1) נְעִימָה היא מילה נרדפת למנגינה.

חלק הדיבור: _____ המשקל: _____

(2) האזנתי למנגינה שקטה ונְעִימָה.

חלק הדיבור: _____ המשקל: _____

ג. לפניכם קטע, ובו מילים מודגשות.

האקדמיה ללשון העברית פועלת כדי לעצב ולכוון את דמוּתָהּ הרוחנית של המדינה. האקדמיה הקימה את "מפעל המלון (מילון) ההיסטורי ללשון העברית", והיא גם קובעת חלופות עבריות למילים לועזיות, כגון המילה רֵעִיוֹנָאִי (קופרייטר).

ציינו מעל כל מילה מודגשת את משמעות הצורן הסופי שבה.

10. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו מילים מודגשות.

העיתונאית התלוננה על בזבוז כספי הציבור הנובע מעצם קיומה של האקדמיה ללשון העברית. עיקר עשייתה של האקדמיה הוא מחקר והכנות (הכוונת) הלשון. אחת מהפעולות החשובות של האקדמיה היא פתיחת המילון ההיסטורי באמצעות אסוף (איסוף) הספרות העברית לדורותיה, יצירת קונקורדנציה ענקית ועוד. אולם הודעות לעיתונות בנושא זה אינן מרגשות את הציבור, ולכן אין לנושא זה ביטוי בתקשורת.

(1) מיינו את המילים המודגשות בקטע לשלוש קבוצות על פי המשקל, וציינו את המשקל של כל קבוצת מילים.

המילים: _____ המשקל: _____

המילים: _____ המשקל: _____

המילים: _____ המשקל: _____

(2) ציינו מהי המשמעות המשותפת למשקלים של כל המילים המודגשות בקטע. _____

ב. התמונה שלפניכם מציגה בדיחה משעשעת.

(התמונה נוצרה באמצעות בינה מלאכותית)

(בבועה: "התלוננתי על השירות, והמנהל פיצה אותי.")

"פיצה" משמשת בבדיחה בשני תפקידים שונים: פועל ושם עצם.

(1) נתחו את המילה "פיצה" שבבדיחה בתפקיד פועל: ציינו את השורש, הבניין והגוף.

השורש: _____ הבניין: _____

הגוף: _____

(2) האם למילה "פיצה" בתפקיד שם עצם יש שורש? _____

אם כן – ציינו אותו, ואם לא – נמקו מדוע אין לה שורש.

ג. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה. ציינו ליד כל משפט את השורש של המילה

המודגשת בו.

(1) הבננה היא "פִּצְצַת אנרגיה". _____

(2) הצירוף "פִּצְפוּצֵי תירס" הוא החלופה העברית למילה "פופקורן". _____

(3) הִפְצַת חידושי האקדמיה ללשון נעשית ברשתות החברתיות. _____

11. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע שחסרים בו פעלים. קראו אותו, וכתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על פי השורש בסוגריים.

במשך אלפי השנים שבהן דיברו בעברית, _____ (י-ס-ף) לשפה מילים חדשות. מחדשי השפה בארץ-ישראל בראשית המאה שעברה _____ (ש-ק-ע) את עיקר מאמצייהם בחידוש מילים ש _____ (א-פ-ש-ר) לדוברים שימוש שוטף בעברית. הם _____ (צ-פ-י) שהיהודים החיים בארץ-ישראל ידברו עברית תקנית ומדויקת.

אולם עם השנים התפתח באופן טבעי גם הסלנג הישראלי, ש _____ (י-ע-ד) לענות על הצרכים של דוברי שפה טבעית ומדוברת. הסלנג הוא למעשה יצירות שפה ספונטניות ועממיות, ש _____ (י-צ-ר) בתוך קהילות של דוברים מסוימים. הקהילות יכולות להיות קבוצות אנשים ה _____ (ש-י-ך) למסגרת משותפת, כמו תנועות נוער, חיילים בצבא או סטודנטים באוניברסיטה. התפקידים של הסלנג בחברה הדוברת עברית בישראל _____ (ד-מ-י) לתפקידי הסלנג בכל חברה בעולם.

ב. לפניכם קטע שחסרים בו שמות. קראו אותו, וכתבו בכל מקום ריק את השם המתאים על פי השורש בסוגריים.

האקדמיה ללשון העברית היא _____ (י-ס-ד) ותיק שהוקם בשנת 1953. בעת ה _____ (ק-ו-ם) של האקדמיה הוסדר מעמדה בחוק. למעשה נקבע כי כל משרדי הממשלה ומערכות ה _____ (ש-ל-ט) המקומי מחויבים ליישם את החלטות האקדמיה בענייני לשון. אומנם הציבור הרחב אינו מחויב בכך, אך החלטות האקדמיה מספקות לו _____ (י-ד-ע) מועיל. כעת האקדמיה ללשון עומדת לפני _____ (ש-נ-י): היא הכריזה על יוזמה להקים לה בית חדש. ה _____ (י-ב-ל) של היוזמה הזו היא באחריותה של האקדמיה, והיא מתכננת להקים מרכז ארצי ובין-לאומי ללשון העברית שיכונסו בו תחת קורת גג אחת כל יחידות האקדמיה: מוזאון ללשון העברית, _____ (כ-ו-ן) מחקר, מרכז תרבות ועוד. ה _____ (ב-נ-י) של בית העברית החדש מבשרת תהליך של התחדשות, ומטרתו העיקרית היא ליצור _____ (ח-ו-ש) של גאווה בקרב דוברי העברית.

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon